

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
Природничий факультет
Кафедра туризму

СИЛАБУС

Вибіркової навчальної дисципліни

Замковий туризм (ВВ2.2.02)

(назва дисципліни, шифр за навчальним планом)

освітньої програми «Туризм»

(назва)

галузі знань 24 Сфера обслуговування

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 242 Туризм

(код і назва спеціальності)

освітнього рівня бакалавр

(бакалавр/магістр)

2, III семестр

(рік вивчення дисципліни за навчальним планом, семестр)

I. Опис дисципліни

Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Кількість кредитів -3		Методи навчання: словесні, наочні, практичні, проблемно-пошукові, самостійна робота, логічні (аналіз та синтез, індукція та дедукція, моделювання), інтерактивні, наукові (пошук та аналіз інформаційних джерел, формулювання висновків)
Загальна кількість годин -90		
Денна	Заочна	
Лекції:		
34	8	
Семінарські (практичні) заняття:		Форми поточного контролю: усне та письмове опитування (тестування) , ділова гра, індивідуальні та творчі завдання, доповіді, презентації, поточні та модульні контрольні роботи
17	4	
Лабораторні заняття:		
Самостійна робота:		
39	78	
Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
52/39	13/78	
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне:3 - самостійна робота2,3		Форма підсумкового контролю: залік
Мова навчання -українська		

Предмет вивчення навчальної дисципліни організація та проведення замкових турів на основі вивчення, використання та охорони історико-культурної спадщини, фортифікаційних споруд, пам'яток оборонної архітектури

Міждисциплінарні зв'язки «Туристсько-рекреаційні ресурси світу та України», «Маркетинг та менеджмент в туризмі», «Історія світового туризму», «Основи музеєзнавства»

Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: ознайомлення студентів із замковим туризмом як одним з пріоритетних напрямів розвитку туристичної індустрії, географією та основними напрямками туристичного використання середньовічних замків і фортець України й країн Європи.

Завдання навчальної дисципліни: вивчити географічні особливості поширення фортифікаційних пам'яток в Україні та світі; проаналізувати стан збереженості оборонних споруд; розкрити історико-культурний потенціал замкового туризму; оцінити перспективи залучення об'єктів історико-культурної та національно-етнографічної спадщини у музейно-екскурсійну, готельну, анімаційно-туристичну сферу.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	знати : зміст поняття «замковий туризм» та основні об'єкти замкового туризму; класифікації оборонних споруд вміти: застосовувати набуті знання у процесі розробки туристичних маршрутів по території України; здійснити туристичну оцінку середньовічних замків та фортець України	<i>Інтегральна компетентність</i> Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів системи наук, які формують туризмознавство, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях
2.	знати : географію середньовічних замків та фортець України різного ступеня збереженості; основні анімаційні заходи, які відбуваються на територіях середньовічних замків та фортець України та світу вміти: застосовувати набуті знання для аналізу рекреаційно-туристичного потенціалу замкового туризму різних областей України; створювати туристичні маршрути середньовічними замками та фортецями України	<i>Загальні компетентності</i> Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
3.	знати : досвід європейських країн в розвитку замкового туризму; про процес музеєфікації середньовічних замків та фортець України; вміти: аналізувати досвід європейських країн в розвитку замкового туризму орієнтуватися у географії середньовічних замків та фортець країн Європи;	<i>Фахові компетентності спеціальності</i> Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність здійснювати моніторинг та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться
3 кредитів ЄКТС 90 годин.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин денна форма навчання					Кількість годин заочна(вечірня) форма навчання				
		Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС	Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС
	Модуль1. Розвиток замкового туризму в Україні	26	17	9		19	6	4	2		39
1.	Тема1.Загальна характеристика замкового туризму.	8	5	3		4	2	1	1		9
2.	Тема 2. Розвиток замкового туризму в середньовічних замках та фортецях Карпатського регіону України.	6	4	2		5	2	1	1		10
3.	Тема 3. Розвиток замкового туризму в середньовічних замках і фортецях Волині та Поділля.	6	4	2		5	1	1			10
4.	Тема 4. Розвиток замкового туризму в середньовічних замках та фортецях Півдня України.	6	4	2		5	1	1			10
	Модуль2. Розвиток замкового туризму в країнах Європи.	25	17	8		20	6	4	2		39
5.	Тема 5. Географія середньовічних замків та фортець Європи.	7	5	2		5	2	1	1		9
6.	Тема 6. Туристичне використання середньовічних замків та фортець в країнах Європи.	6	4	2		5	2	1	1		10
7.	Тема 7. Замки-готелі Європи.	6	4	2		5	1	1			10
8.	Тема 8. Анімаційні заходи в середньовічних замках та фортецях країн Європи.	6	4	2		5	1	1			10
Разом:		51	34	17		39	12	8	4		78

IV. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами:

Модуль1. Розвиток замкового туризму в Україні

Тема1.1. Загальна характеристика замкового туризму. Замковий туризм як динамічний сегмент сучасного туристичного ринку. Реалізація виховної функції у пізнанні національної історичної спадщини. Визначення, класифікація, статус, особливості архітектури та вибору місця розташування фортифікаційних споруд. Стан збереженості об'єктів історико-культурної спадщини.

Законодавство України про охорону культурної спадщини.

Тема 1.2. Розвиток замкового туризму в середньовічних замках та фортецях Карпатського регіону України. Історико-географічна характеристика видатних пам'яток фортифікаційного будівництва Карпатського регіону України. "Золота підкова" Львівщини. Замки Львівщини, не включені у її "Золоту підкову" масового туризму: давньоруські фортеці Стільське та Тустань, Бродівський і Добромилський замки. Замкове "намисто" Закарпаття: Мукачівський, Ужгородський, Невицький, Середнянський, Шенборн, Чинадіївський, Довжанський, Виноградівський, Боржавський, Квасівський, Королевський, Хустський замки. Передкарпаття й Буковина: Галицький, Пнівський, Хотинський, Чернелицький, Раковецький замки.

Тема 1.3. Розвиток замкового туризму в середньовічних замках і фортецях Волині та Поділля. Нездоланні твердині Західного Поділля: Кременецький, Вишнівецький, Залізцівський, Ожиговецький, Терехівський, Микулинецький, Буданівський, Червоноградський, Бережанський, Збаразький, Скала-Подільський, Скалатський, Бучацький, Підзамочський, Язловецький, Чортківський, Кривчецький, Золотопотіцький, Сидорівський, Кудринський, Окопи Святої Трійці, Кам'янець-Подільський, Жванецький, Панівецький, Чорнокозинський, Сутківський, Меджибізький, Сатанівський, Летичівський, Старокозятинський, Ізяславський замки

Тема 1.4. Розвиток замкового туризму в середньовічних замках та фортецях Півдня України.

Антична й середньовічна фортифікаційна спадщина Криму: Неаполь Скіфський, Харакс, Херсонес, Алушта, Фуна, Судак, Феодосія, Бахчисарай, Чуфут-Кале, Тепе-Кермен, Киз-Кермен, Ескі-Кермен, Киз-Куле, Мангуп, Чембало, Каламіта. Аккерманська фортеця у м.Белгород-Дністровський.

Модуль2. Розвиток замкового туризму в країнах Європи.

Тема 2.5. Географія середньовічних замків та фортець Європи. Історико-географічна характеристика найкращих пам'яток замкової архітектури Європи: Нойшванштайн, Баварія, Німеччина; Віндзорський замок, Беркшир, Англія ; Мон-Сен-Мішель, Нормандія, Франція ;Бран, Брашов, Румунія; Егесков, острів Фюн, Данія ; Піна, Сінтра, Португалія; Щецинський замок, Західно-Поморське воєводство, Польща; Арагонський замок, острів Іск'я, Італія.

Тема 2.6. Туристичне використання середньовічних замків та фортець в країнах Європи. Туристична адаптація замків, фортець та інших оборонних споруд для екскурсійно-туристичних маршрутів комерційного та краєзнавчо-освітнього значення. Особливості туристичного використання руїн середньовічних замків та фортець в країнах Європи. Залучення замково-фортифікаційних об'єктів у сферу рекреаційно-туристичної діяльності шляхом проведення наукових експертиз технічного стану замків і фортець; збільшення частки зовнішніх інвестицій; заохочення волонтерського руху, створення нових форм факультативного навчання з використанням місцевого краєзнавчого потенціалу замків і фортець; інформаційно-роз'яснювальна робота.

Тема 2.7. Замки-готелі Європи. Туристична характеристика розкішних замків-готелів Європи. Замок Красіцьких, Польща; Шато де Кодінья, Франція; Замок Банфі, Італія;Замок Обідуш, Португалія; Замок Лідс, Англія; Замок Ешфорд, Ірландія.

Тема 2.8. Анімаційні заходи в середньовічних замках та фортецях країн Європи. Організація у літній період інсценованих вистав зі світовими та звуковими ефектами у вечірній та нічним час доби; проведення нічних екскурсій, військово-історичні реконструкції, зустрічей робочих груп, конференцій, бенкетів, навчання, пригодницьких ігор, концертів, музичних та театральних заходів, фестивалів, лицарських турнірів тощо

V. Завдання до самостійної роботи студентів та форми контролю за їх виконанням

№ з/п		Зміст завдань до СРС	Форми виконання/звітності
	Модуль1. Історія розвитку фортифікаційних споруд світу. Тема1. Городища та давні поселення. Тема2. Середньовічні фортифікації Тема3. Проект «Будівництво замку Геделон» Модуль2. Сучасне використання фортифікаційних споруд. Тема 4. Військово-історичні тури. Тема 5. Військово-історичні клуби.	Функції, конструкційні особливості, вибір місця будівництва. Суть археологічного та історичного експерименту Розробка туру. Мета, завдання, структура клубу	Доповіді, усне опитування. Індивідуальні творчі завдання. Розробка туру. Усне опитування. Тестування. Самостійна робота.

VI. Контроль якості знань студентів

6.1 Форми і методи поточного контролю та критерії оцінювання знань студентів (розподіл балів за кожен вид навчальної роботи студентів протягом семестру)

Поточний контроль та оцінювання виконання завдань на практичних заняттях, оцінювання контрольних модульних робіт, виконання творчих індивідуальних завдань. Шкала оцінювання: національна та ECTS. Критерії оцінювання.

Оцінювання знань студентів на основі даних поточного контролю знань відбувається:

№ з/п	Вид діяльності	Кількість балів за дидактичну одиницю	Кількість практичних робіт тощо	Загальна кількість балів
1	2	3	4	5
1	Виконання практичних робіт	6	8	48
2	Підсумковий тест	5	2	10
3	Реферат	12	1	12
4	Модульна контрольна робота	15	2	30
Результати поточного контролю				100
Залік				100
Підсумкова оцінка				100

6.2 Форми і методи підсумкового контролю та критерії оцінювання знань студентів
Підсумковий контроль, залік у IV семестрі.

Рівень	Характеристика відповідей студента	
	на питання теоретичного змісту	на питання практичного змісту

Низький	Студент не усвідомлює змісту питання, тому його відповідь не має безпосереднього відношення до поставленого питання. Наявна відсутність умінь міркувати.	Обсяг висвітлених питань менше 50%. У студента відсутня уява, необхідна для висвітлення питань.
Задовільний	Відповіді на питання носять фрагментарний характер, відтворення знань здійснюється на рівні запам'ятовування. Студент поверхово володіє умінь міркувати.	Обсяг висвітлених питань у межах 50-70%. Студент погано володіє засобами відтворення властивостей предметів, явищ, процесів.
Достатній	У відповідях на питання допускаються деякі неточності або помилки не принципового характеру. Студент демонструє розуміння навчального матеріалу і прагне логічно розмірковувати при відповіді.	Обсяг правильно висвітлених питань більше 75%. Відповідь містить окремі неточності і незначні помилки.
Високий	Студент дає повну і розгорнуту відповідь на питання. Його відповідь характеризується логічністю і послідовністю суджень, без включення випадкових і випадання істотних з них.	Обсяг правильно висвітлених питань дорівнює 100%. Кожне висвітлене питання супроводжується ґрунтовним поясненням.

Сума балів за навчальну діяльність	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	A	високий: відмінно	зараховано
80-89	B	достатній: добре	
70-79	C		
65-69	D	низький: задовільно	
60-64	E		
35-39	FX	незадовільний (з можливістю повторного складання)	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільний (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

VII. Інформаційні джерела для вивчення

Базова

1. Аніпко Н.П. Розвиток фестивального туризму в середньовічних замках та фортецях України / Н.П. Аніпко // Теоретичні та прикладні аспекти рекреаційного природокористування в Україні. – Монографія. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. – С. 188-199.
2. Аніпко Н.П. Сучасний стан музеєфікації середньовічних замків та фортець України як об'єктів туризму / Н.П. Аніпко // Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції „Туризм і гостинність в Україні: стан, проблеми, тенденції, перспективи розвитку” 1–2 листопада 2012 р., м. Черкаси. – С. 17-22.
3. Аніпко, Н. Рекреаційно-туристичний потенціал руїн середньовічних замків та фортець (на прикладі Карпато-Подільського регіону) [Текст] / Н. Аніпко // Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Збалансований розвиток туристичних

регіонів: національний і світовий досвід» 25-26 квітня 2013 р., м Львів. – С. 327-330.

4. Вечерський В. В. Архітектурно-містобудівна спадщина регіонів України / В.В. Вечерський // Археометрія та охорона історико-культурної спадщини. – К. : Альтпрес, 1999. – С. 47–53.
5. Закарпатські замки у легендах, переказах та літературних творах. - Ужгород, ВАТ «Патент», 2009. - 183 с.
6. Замки Західної України : Путівник / упоряд. В. Томчук. – Львів : Аз-Арт, 2004. – 96 с.
7. Лесик О.В. Замки та монастирі України / О.В. Лесик. – Львів : Світ, 1993. – 176 с.
8. Мацюк О.Я. Замки та фортеці Західної України. Мандрівки історичні / О.Я. Мацюк. – Львів : Центр Європи, 1997. – 160 с.
9. Поп Дмитрий. Замки Подкарпатской Руси. Хустский замок. - Ужгород, 2006. – 36 с.
10. Рутинський М.Й. Замковий туризм в Україні. Географія пам'яток фортифікаційного зодчества та перспективи їх туристичного відродження: Навчальний посібник [Текст] / М.Й. Рутинський. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 432 с.

Допоміжна

1. Вечерський В.В. Українська спадщина: Історико-культурологічне ессе.-К., 2004.- 340с.
2. Замки та фортеці: Альбом / упорядкув. Л. Прибеги.- К.: Мистецтво, 2007. - 352с.
3. CD «Замки України».-К.: Атлантик, 2006.
4. Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти томах. Голов. ред. кол.: Тронько П.Т. /і ін./- Львівська область. Ред. кол. тому: Яремчук Д.А. /і ін./ - К.: Ін-т історії АН УССР, голов. ред. Укр. радян. Географія та туризм 97 енциклопедії, 1968. - 955с.
5. Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти томах. Голов. ред. кол.: Тронько П.Т. /і ін./- Волинська область. Ред. кол. тому: Яремчук Д.А. /і ін./ - К.: Ін-т історії АН УССР, голов. ред. Укр. радян. енциклопедії, 1970. - 979с.
6. Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти томах. Голов. ред. кол.: Тронько П.Т. /і ін./ - Рівненська область. Ред. кол. тому: Мяловицький А.В. /і ін./ - К.: Ін-т історії АН УССР, голов. ред. Укр. радян. енциклопедії, 1973. - 652с. 14. Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти томах. Голов. ред. кол.: Тронько П.Т. /і ін./-Закарпатська область. Ред. кол. тому: Белоусов В.І /і ін./ - К.: Ін-т історії АН УССР, голов. ред. Укр. радян. енциклопедії, 1969. - 780с.
7. Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти томах. Голов. ред. кол.: Тронько П.Т. /і ін./- Івано-Франківська область. Ред. кол. тому: Чернов О.О /і ін./ - К.: Ін-т історії АН УССР, голов. ред. Укр. радян. енциклопедії, 1971. - 639с.
8. Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти томах. Голов. ред. кол.: Тронько П.Т. /і ін./- Чернівецька область. Ред. кол. тому: Курило В.М. /і ін./ - К.: Ін-т історії АН УССР, голов. ред. Укр. радян. енциклопедії, 1969. - 703с.
9. Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти томах. Голов. ред. кол.: Тронько П.Т. /і ін./- Вінницька область. Ред. кол. тому: Олійник А.Ф. /і ін./ - К.: Ін-т історії АН УССР, голов. ред. Укр. радян. енциклопедії, 1972. - 773с.
10. Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти томах. Голов. ред. кол.: Тронько П.Т. /і ін./- Тернопільська область. Ред. кол. тому: Нечай С.П. /і ін./ - К.: Ін-т історії АН УССР, голов. ред. Укр. радян. енциклопедії, 1973. - 640с.
11. Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти томах. Голов. ред. кол.: Тронько П.Т. /і ін./- Хмельницька область. Ред. кол. тому: Мехеда М.І. /і ін./ - К.: Ін-т історії АН УССР, голов. ред. Укр. радян. енциклопедії, 1971. - 705с.

6. Інформаційні ресурси

www.davniyhalych.if.ua – сайт Національного заповідника «Давній Галич».

www.tustan.com.ua – сайт Державного історико-культурного заповідника „Тустань“.

www.prostir.museum/publications/ua – сайт «Музейний простір України».

Офіційний сайт Національного заповідника «Замки Тернопілля» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nzst.com.ua/articles.php?cat_id=5

VIII. Інформація про викладача (ів)

Викладачі	Лекційні заняття	Практичні (семінарські, лабораторні)
Прізвище, ім'я, по батькові	Буличева Тамара Валентинівна	Буличева Тамара Валентинівна
Профіль викладача на сторінці кафедри/факультету	http://fpgoe.npu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/Буличева Т.В.pdf	http://fpgoe.npu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/Буличева Т.В.pdf
Електронна адреса	lilacsky53@gmail.com	lilacsky53@gmail.com
Контактний телефон	0958439024	0958439024

IX. Організаційні вимоги з вивчення навчальної дисципліни (політика навчальної дисципліни)

9.1. Вимоги до роботи студентів під час проведення навчальних занять з курсу (відвідування занять, етика поведінки під час занять, відпрацювання пропущених занятьтощо);

Вивчення навчальної дисципліни “Дитячо-юнацький туризм” потребує: відвідування лекцій та лабораторних занять; підготовки до лабораторних занять; виконання всіх завдань згідно з навчальним планом; роботи в інформаційних джерелах; опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури, а також картографічного матеріалу, комп'ютерних файлів тощо. Підготовка та участь в аудиторних заняттях передбачає ознайомлення з програмою навчальної дисципліни й питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення конспектів лекцій, а також матеріалів, викладених у підручниках, довідниках, науковій літературі, атласах, виробничих звітах, та електронних матеріалів тощо. Виконання лабораторних та індивідуальних завдань повинно за формою та змістом відповідати вимогам, що висувуються до вирішення відповідного завдання, свідчити про його самостійність, відсутність ознак повторюваності та плагіату. Присутність студентів на аудиторних заняттях обов'язкова; важливою також є їхня участь в обговоренні всіх питань теми. Пропущені заняття потрібно відпрацювати. Це ж стосується студентів, які не виконали необхідні завдання. Слід дотримуватись певних правил поведінки на заняттях (не запізнюватись на заняття; вимикати мобільні телефони). Отже, здобувач вищої освіти повинен дотримуватись навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватись дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу. Студент повинен знати, що викладання запропонованої навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності – сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових досягнень. Порушеннями академічної доброчесності вважають таке: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання; повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з університету; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.